

GLOSAR MFR

termeni frecvent utilizați specifici pentru specialitatea de Medicină Fizică și de Reabilitare (MFR)

în ordine alfabetică
versiunea mar. 2026

Abordare multimodală – datorită faptului că se pune accent pe deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, inclusiv pe factorii personali și de mediu, precum și pe intervenția unei echipe multiprofesionale, în MFR este pacienții sunt tratați cu o gama variată de terapii personalizate, efectuate de mai mulți profesioniști în domeniul sănătății. Aceste terapii includ printre altele, exercițiul fizic terapeutic, psihoterapie terapie ocupațională, logopedie, tratamente neurofiziologice, terapii comportamentale, terapii fizicale, terapie manuală.

Abilitare – în cadrul MFR, acest termen se referă la partea din Reabilitare care se adresează pacienților aflați la vârsta de creștere, când nu toate funcțiile s-au dezvoltat și când bolile și deficiențele au consecințe negative asupra dezvoltării corecte a unor funcții altfel normale.

Activitatea - în contextul Clasificării Internaționale a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (CIF) elaborată de către OMS, înseamnă executarea de către o persoană unei sarcini sau a unei acțiuni.

Agenți fizici – reprezintă o formă de energie fizică aplicată în mod sistematic țesuturilor vii, pentru a influența procesele fiziologice în scop terapeutic. Agenții Fizici includ printre altele, modalități termice, acustice, mecanice, electrice, magnetice, lumina și apa, inclusiv toți Factorii Naturali Terapeutici (FNT).

Asistent medical de fizioterapie – membru al echipei multiprofesionale de MFR, care aplică proceduri de fizioterapie și balneofizioterapie, utilizând mijloace fizice și factori naturali terapeutici.

Balneologia este o ramură a științei medicale care se ocupă cu studiul efectelor terapeutice ale Factorilor Naturali Terapeutici (FNT), - **Balneoterapia**.

Bariere – în contextul CIF-OMS, factori de mediu care reduc funcționarea și cresc dizabilitatea.

Baza de Tratament de Medicină Fizică- este o structură medicală destinată aplicării procedurilor de Medicină Fizică, organizat la nivelul unităților sanitare cu paturi, laboratorului de MFR, sau în ambulatoriul de specialitate MFR (cabinet medical individual), amenajat și dotat în acest scop conform reglementărilor legale în vigoare, coordonat de către medicul de specialitatea MFR.

Capacitatea - în contextul CIF-OMS, capacitatea este un calificator care descrie abilitatea individului de a executa o sarcină sau o acțiune într-un mediu standardizat sau uniform, reflectând cel mai înalt nivel probabil de funcționare care poate fi atins fără bariere sau facilitatori de mediu. Aceasta reprezintă ceea ce o persoană poate face într-un cadru ideal, independent de influențele mediului real și este distinctă de **performanță**, care măsoară funcționarea în mediul real în care persoana trăiește și interacționează.

Condiția de sănătate – în contextul CIF-OMS, situația care interferă cu sănătatea (boli, tulburări sau leziuni). În CIF, dizabilitatea și funcționarea sunt considerate ca fiind rezultatul interacțiunilor dintre condiția de sănătate și factorii contextuali.

Continuum de îngrijire (continuum of care) - în context de asistență medicală, este definit ca furnizarea coordonată a serviciilor de sănătate în toate etapele vieții unui pacient și pe diferite niveluri și contexte de îngrijire, asigurând tranziție și integrare cât mai bune între serviciile spitalicești și ambulatorii către domiciliu și comunitate. Cele mai importante componente ale continuumului de îngrijire sunt (1) prevenția, (2) asistența medicală primară, secundară și terțiară, (3) reabilitarea și (4) paliatia.

Cura Balneară este reprezentată de seria de intervenții de MFR, la care se asociază în mod obligator proceduri cu factori naturali terapeutici (FNT), în bazele de tratament de MF din stațiunea balneară, în scop profilactic, terapeutic și de reabilitare, cu o durată de minim 12 zile, preferabil 18-21 de zile.

Deficiența – în contextul CIF-OMS, reprezintă o afectare a structurilor și/sau a funcțiilor corpului ca de exemplu o modificare semnificativa sau o pierdere. (engl. **impairment**)

Dispozitivele asistive sunt produsele tangibile din cadrul tehnologiilor asistive, și se referă în special la instrumente sau echipamente fizice care sprijină indivizii în desfășurarea activităților vieții de zi cu zi, mobilitate, comunicare, îngrijire personală și participare. Exemplele includ scaune rulante, proteze, orteze, ustensile adaptive, panouri de comunicare și sisteme de control al mediului etc. Termenul se referă atât la produse (de exemplu, scaune cu roțile, orteze, proteze, software), cât și la sistemele și serviciile (de exemplu, evaluare, montare, instruire) necesare pentru o utilizare eficientă.

Dizabilitate - termen umbrelă care include deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, care pot fi definite ca fiind problema pe care o persoana o are, atunci când desfășoară diferite acțiuni necesare, datorita modului în care o condiție de sănătate (boală), o leziune sau chiar îmbătrânirea afectează performanța acelei persoane în mediul de viață.

Echipa multiprofesională de MFR - este formată din: medic de specialitatea MFR, asistent medical, fizioterapeut, asistent medical de fizioterapie, kinetoterapeut, psiholog, logoped, terapeut ocupațional, protezist/ortezist, asistent social, bioinginer, precum și alți profesioniști abilitați să desfășoare activități de îngrijire în domeniul reabilitării medicale.

Evaluarea funcțională – constă în determinarea nivelului la care o persoana funcționează și abilitatea acesteia de a desfășura sarcinile și cerințele vieții cotidiene; se concentrează mai mult pe evaluarea capacității unei persoane de a îndeplini sarcini specifice sau activități ale vieții zilnice (ADL) și activități instrumentale ale vieții zilnice (IADL). De obicei, măsoară abilități practice precum îngrijirea personală, mobilitatea, comunicarea și sarcinile ocupaționale, adesea folosind instrumente standardizate precum Măsurarea Independenței Funcționale (FIM) sau Indicele Barthel. Evaluarea funcțională este utilizată pentru a determina nivelul de independență, nevoia de asistență și pentru a monitoriza modificările stării funcționale în timp.

Evaluarea funcționării se referă la o evaluare amplă a sănătății și abilităților unui individ în mai multe domenii, inclusiv factori fizici, psihologici, sociali și de mediu. Această abordare se bazează pe Clasificarea Internațională a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (CIF) și pune accentul pe participare, influențele mediului și propria perspectivă a pacientului asupra sănătății și bunăstării. Evaluarea funcționării își propune să surprindă întregul spectru de provocări și resurse legate de sănătate, nu doar bolile sau deficiențele. În concluzie, **evaluarea funcționării** este o evaluare

holistică și multidimensională a sănătății și participării, în timp ce **evaluarea funcțională** este o măsurare orientată spre sarcini a abilităților specifice și a activităților zilnice. Ambele sunt esențiale, dar evaluarea **funcționării** oferă un context mai larg pentru înțelegerea sănătății și a dizabilității.

Exercițiu fizic terapeutic - este definit ca un program structurat și individualizat de activități fizice prescrise de fizioterapeuți pentru a restabili, îmbunătăți sau menține funcția fizică, a reduce deficiențele și a optimiza activitatea și participarea persoanelor cu diferite condiții de sănătate sau dizabilități.

Facilitatori - în contextul CIF-OMS, factori de mediu care ameliorează funcționarea și reduc dizabilitatea.

Factori contextuali - în contextul CIF-OMS, reprezintă circumstanțele care influențează viața și sănătatea unei persoane. Dintre factorii contextuali fac parte factori din mediul exterior și factori personali.

Factori de mediu - în contextul CIF-OMS, fac parte din factorii contextuali și reprezintă factorii exteriori (de ex.: atitudini sociale, caracteristici arhitectonice, structuri legale și sociale, precum și climatul, terenul, etc).

Factori naturali terapeutici (FNT) - sunt definiți ca ansamblul elementelor fizico-chimice, terapeutice, sanogene naturale. Sunt considerați factori naturali terapeutici: apele minerale terapeutice, lacurile și nămolurile terapeutice, gazele terapeutice, ansamblul elementelor fizico-chimice ale climatului, inclusiv microclimatul de salina și peșteri, avizate de Ministerul Sănătății conform legislației în vigoare. Aceștia sunt folosiți în **balneoterapie**.

Factori personali – în contextul CIF-OMS, fac parte din factorii contextuali, și includ și factori interni precum sex, vârsta, trecut social, educație, profesie, experiențele trecute și actuale, comportamentul general, caracterul și alți factori care influențează modul în care este percepută dizabilitatea de către un individ.

Fizioterapie (Terapia Fizicală) –reprezintă aplicarea de către fizioterapeuți, asistenți medicali de fizioterapie, sau de către medicul de MFR a procedurilor de kinetoterapie și a agenților fizici cu scop terapeutic, inclusiv FNT (factori naturali terapeutici).

Fizioterapeut – licențiat în fizioterapie, profesie conexă actului medical, membru al echipei multiprofesionale de MFR.

Funcțiile corpului – în contextul CIF-OMS, funcțiile fiziologice ale sistemelor corpului.

Funcționare - în contextul CIF-OMS, tot ceea ce corpul uman face și acțiunile pe care o persoana le desfășoară. In CIF, funcționarea este operaționalizată în domenii de funcționare, iar aceste domenii sunt împărțite în următoarele categorii: Funcțiile și Structurile corpului, Activități și Participare. Funcționarea este un termen umbrela, care descrie interacțiunea dintre o persoana cu o condiție de sănătate (boală) și mediul ei.

Intervenții de MFR – se referă la orice act, evaluare, procedura diagnostică sau terapeutică etc. din domeniul de competență al specialității MFR, recomandate sau efectuate de către medicul de specialitate MFR sau prin intermediul echipei multiprofesionale de MFR.

Kinetoterapia – parte a intervențiilor de fizioterapie, reprezintă ansamblul de intervenții terapeutice bazate pe exerciții fizice, planificate și individualizate, având ca scop restabilirea, menținerea sau îmbunătățirea funcției fizice, reducerea deficiențelor și optimizarea activității și participării persoanelor cu diferite condiții de sănătate sau dizabilități.

Laborator de MFR (termen impropriu)– Structura organizatorică complexă de la nivelul ambulatoriului, în care se desfășoară activitatea de MFR; cuprinde cabinetul/cabinetele medicilor de MFR, Baza de tratament de MF (sala de kinetoterapie, sala de fizioterapie, sala de masaj), cabinet de psihoterapie, logopedie, cabinet nutriție, cabinet ergoterapie. Este coordonată de medicul MFR.

Limitări de activitate - în contextul CIF-OMS, reprezintă dificultatea pe care un individ o poate întâmpina în efectuarea unor activități.

Medicina Fizică – parte a MFR, care se referă la aplicarea de Agenți Fizici, inclusiv exerciții fizice terapeutice și Factori Naturali Terapeutici; termenii de fizioterapie și kinetoterapie sunt incluse în Medicina Fizică.

Medicina Fizică și de Reabilitare (MFR) - este definită ca fiind principala specialitate medicală clinică responsabilă de managementul reabilitării, promovarea sănătății, prevenția, diagnosticul medical, evaluarea funcțională și tratamentul persoanelor de toate vârstele care au o condiție dizabilitantă de sănătate și comorbiditățile acestora, în mod particular adresându-se deficiențelor și limitărilor de activitate, pentru a facilita funcționarea lor fizică și cognitivă (inclusiv comportamentul), participarea (inclusiv calitatea vieții) și modificarea factorilor personali și de mediu. (Cartea Alba a MFR în Europa - UEMS-PRM)

Medicul de specialitate MFR – își desfășoară activitatea în diferite unități sanitare, incluzând secții cu paturi din spitale, ambulatoriul de specialitate, Laborator de MFR și cabinet individual de MFR. El folosește instrumente specifice de diagnostic și evaluare, recomandă și evaluează tratamente farmacologice, intervenții de MFR, intervenții educaționale și profesionale și coordonează activitatea echipei multiprofesionale.

Multiprofesional – se referă la echipa de reabilitare a cărei membrii sunt de profesii diferite: asistenți medicali, fizioterapeuți, kinetoterapeuți, asistenți medicali de fizioterapie, logopezi, psihologi, terapeuți ocupaționali, proteziști/ortezisti, bioingineri, asistenți sociali etc.

Participare – în contextul CIF-OMS, reprezintă implicarea unei persoane în situații de viață.

Performanța – în contextul CIF-OMS, este un calificator care descrie ceea ce face individul în mediul sau actual. Pentru că mediul actual include întotdeauna contextul social general, performanța poate fi înțeleasă și ca „implicarea în situații de viață” sau „experiența trăită” a persoanei în context real. (de văzut în comparație cu „Capacitatea”)

Planul de proceduri de Medicină Fizică (PPMF) se elaborează în baza raționamentului clinic și se referă, dar fără a se limita la, prescripția procedurilor de Medicină Fizică precum fizioterapie (agenți fizici cu efect terapeutic), kinetoterapie, balneoterapie, biofeedback, masaj etc., și se aplică numai de către membrii echipei multiprofesionale cu competență în aplicarea procedurilor specifice de Medicină Fizică. Planul trebuie să cuprindă obiective, zona de tratat, parametrii

tehnicile ai procedurilor, durata de aplicare și ritmicitatea și orice alte informații necesare pentru eficiența procedurilor și siguranța pacientului.

Preabilitarea reprezintă intervenții pregătitoare aplicate înainte de o procedură medicală majoră (de obicei chirurgicală) sau înainte de debutul unui tratament complex, având scopul de a optimiza starea fizică, funcțională, nutrițională și psihologică a pacientului pentru a îmbunătăți rezultatele post-operatorii/post-tratament și a accelera refacerea.

Procedurile de Medicină Fizică (PMF) reprezintă aplicarea de agenți fizici, inclusiv biofeedback și factori naturali terapeutici, precum și alte proceduri incluse în **Programul individual de medicină fizică și de reabilitare (PI-MFR)**. Acestea se aplică numai de către membrii echipei multiprofesionale cu competență în aplicarea procedurilor de Medicină Fizică.

Programul Individual de Medicină Fizică și de Reabilitare (PI-MFR) este elaborat de către medicul cu specialitatea de MFR și cuprinde următoarele etape: (1) evaluarea inițială, (2) stabilirea diagnosticului de boală și a diagnosticului funcțional și de funcționare (dizabilitate), (3) stabilirea obiectivelor de reabilitare și a intervențiilor și mijloacelor terapeutice recomandate, (4) reevaluare și recomandări. Atunci când este necesar, acest ciclu **-evaluare-diagnostic-stabilire de obiective, intervenții și mijloace terapeutice-reevaluare-** se poate repeta. PI-MFR cuprinde între altele, dar fără a se limita la, recomandări referitoare la conduita terapeutică și profilaxie, consulturi interdisciplinare (alte specialități medicale), Planul de proceduri de Medicină Fizică (PPMF), dar și aspecte educaționale, vocaționale, sociale, psihologice, recomandări de mijloace asistive, ortezare/protezare, recomandări de adaptări la domiciliu.

Reabilitarea – conform OMS, reprezintă un set de intervenții ce au drept scop optimizarea funcționării și reducerea dizabilității persoanelor afectate de anumite condiții de sănătate, în interacțiunea cu mediul lor.

Reabilitarea - definiția în scop științific și de cercetare: în context de asistență medicală, reabilitarea este definită ca fiind un proces colaborativ, multimodal, centrat pe persoană, care include intervenții ce vizează capacitatea unei persoane și/sau factorii contextuali legați de performanță, cu scopul de a optimiza funcționarea persoanelor cu condiții de sănătate care se confruntă în prezent cu dizabilitate, sau care sunt susceptibile de a se confrunța cu dizabilitate, sau a persoanelor cu dizabilitate.

Reabilitarea Medicală: acest termen poate fi utilizat pentru o exprimare mai concisă și se referă la specialitatea, medicul specialist și/sau intervențiile de MFR.

Reabilitare profesională – Proces ce permite persoanelor cu afectare funcțională, psihologică, de dezvoltare, cognitivă și emoțională sau cu dizabilități, să depășească barierele de accesare, menținere sau revenire la locul de muncă sau alte ocupații utile.

Restricții de participare – în contextul CIF-OMS, reprezintă probleme pe care individul le poate întâmpina atunci când se implică în situații de viață.

Seria de proceduri de MF – se desfășoară în Baza de MF dintr-un spital, ambulatoriu sau Laborator de MFR, inclusiv din Stațiunile Balneare, și constă în aplicarea de proceduri de MF conform prescripției medicului de specialitatea MFR.

Servicii de MFR – reprezintă cadrul organizat de îngrijire și activități de MFR oferite pacientului prin intermediul membrilor echipei multiprofesionale.

Stațiunea balneară (balneoclimatică/climatică - este localitatea sau arealul cu factori naturali terapeutici (FNT) și unitate sanitară de MFR, avizate de Ministerul Sănătății în condițiile legii.

Structurile corpului - în contextul CIF-OMS, se referă la structurile anatomice ale corpului, precum organe, membre și componentele acestora.

Tehnologii asistive în contextul MFR, sunt definite ca orice articol, echipament, software sau sistem care este utilizat pentru a crește, menține sau îmbunătăți capacitățile funcționale ale persoanelor cu dizabilități, a populației îmbătrânite și a persoanelor cu boli netransmisibile. Acestea includ atât soluții high-tech, cât și soluții low-tech și cuprind dispozitive și servicii care facilitează independența, participarea și calitatea vieții în diferite împrejurări ce de exemplu acasă, la locul de muncă și în comunitate. Diferența esențială: termenul tehnologii asistive include procesul de selectare, personalizare și utilizare a instrumentelor, cât și dispozitivele în sine.

Telereabilitarea reprezintă furnizarea la distanță a serviciilor de medicină fizică și de reabilitare, utilizând mijloace digitale pentru a permite realizarea de consult, evaluare funcțională, intervenții terapeutice de specialitate, educarea pacientului și monitorizarea evoluției acestuia.

Terapie fizicală - sinonim cu **Fizioterapie**.

Terapie ocupațională –, constă în utilizarea terapeutică a activităților cotidiene semnificative (ocupații) pentru a facilita, îmbunătăți sau menține participarea persoanei în viața de zi cu zi, în scopul promovării sănătății, prevenirii bolilor, reabilitării și creșterii calității vieții; este o profesie conexă actului medical.

Terapeut ocupațional – licențiat în Terapie ocupațională, membru al echipei multiprofesionale de MFR.

Referințe:

1. European Physical and Rehabilitation Medicine Bodies Alliance. White book on physical and rehabilitation medicine (PRM) in Europe. Eur J Phys Rehabil Med 2018; 54: 125–321. <https://doi.org/10.23736/S1973-9087.18.05147-X>
2. Clasificarea internațională a funcționării, dizabilității și sănătății (CIF) - OMS 2001 – traducere în limba română 2004.
3. World Report on Disability. WHO 2011 (traducere în limba română)
4. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/rehabilitation>.
5. Negrini S, Selb M, Kiekens C, Todhunter-Brown A, Arienti C, Stucki G, *et al.*; 3rd Cochrane Rehabilitation Methodology Meeting participants. Rehabilitation definition for research purposes. A global stakeholders' initiative by Cochrane Rehabilitation. Eur J Phys Rehabil Med 2022;58:333-41. DOI: 10.23736/S1973-9087.22.07509-8)